

ISSN

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

R⁶ ResearchGate

Google
Scolar

CYBERLENINKA

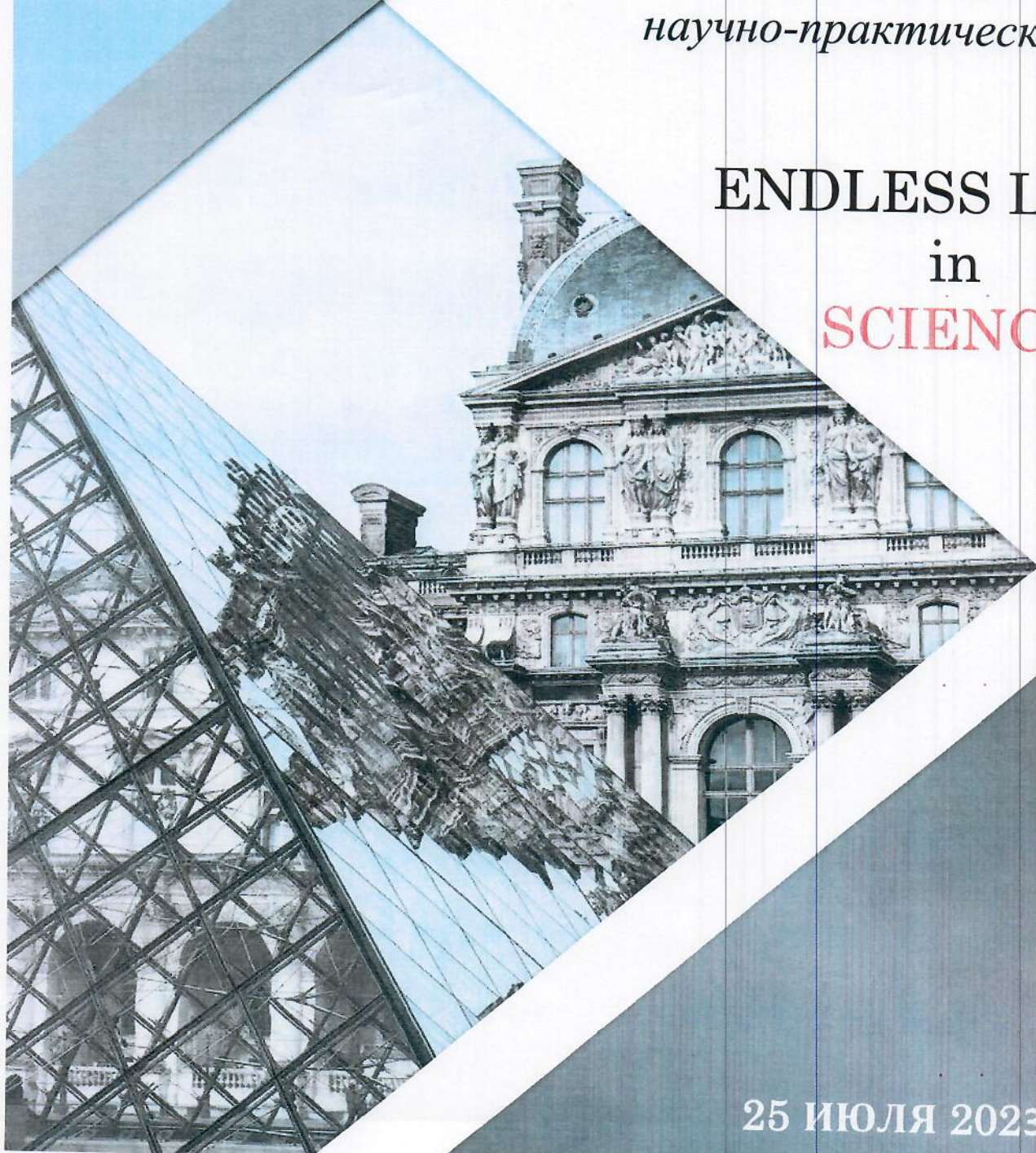
doi

Scientific Journal Impact Factor

ISSN 2709-1201

*Международный
научно-практический журнал*

ENDLESS LIGHT
in
SCIENCE

25 ИЮЛЯ 2023

Авторы: Косов...

ISSN

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

R^G ResearchGate

Go
Sc
olar

CYBERLENINKA

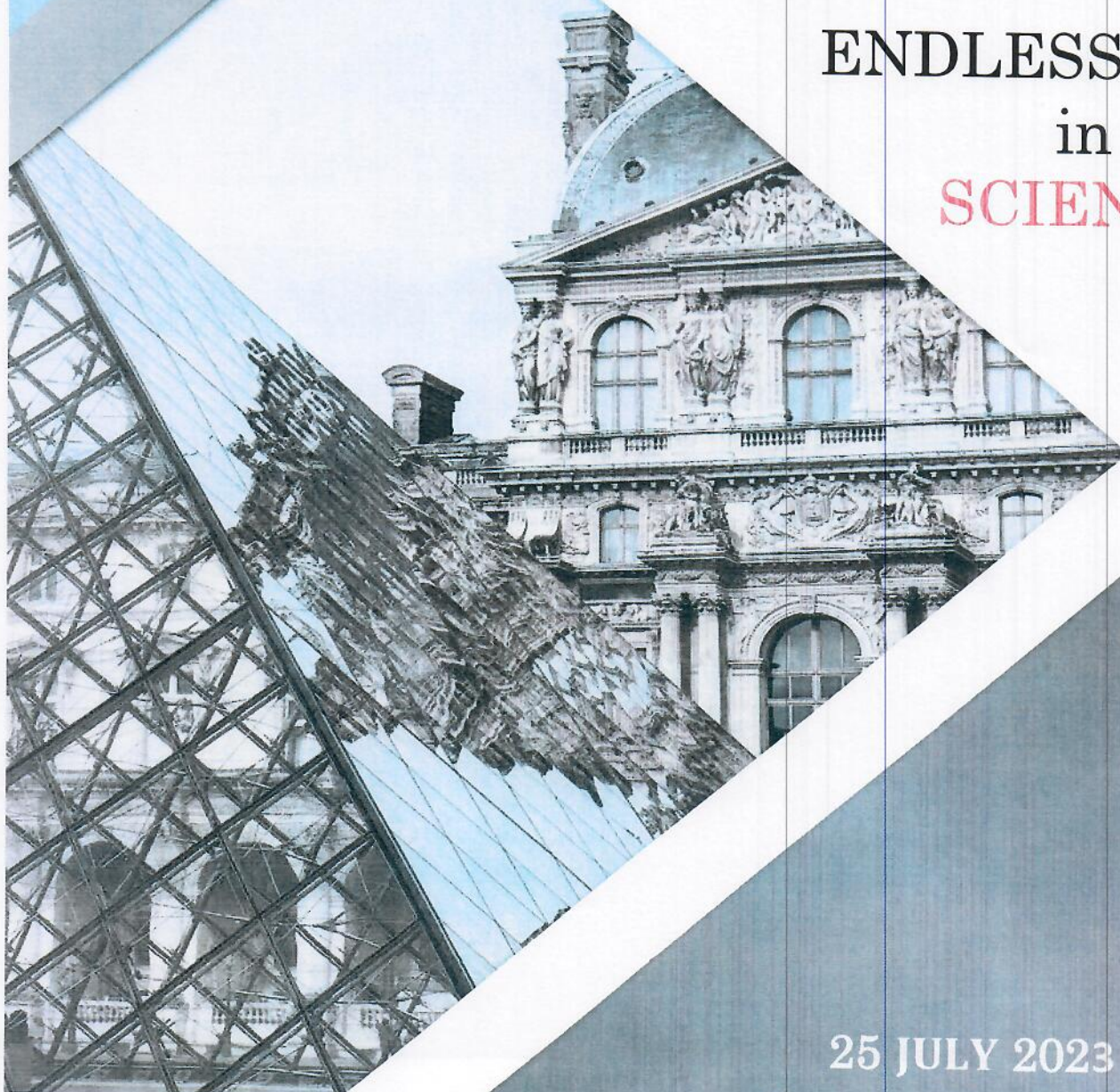
doi

Scientific Journal Impact Factor

ISSN 2709-1201

*International
Scientific-practical journal*

ENDLESS LIGHT
in
SCIENCE

25 JULY 2023

Almaty, Kazakhstan

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

DOI 10.24412/2709-1201-2023-57-61

ПРИНЦИПИ И МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КОРПОРАТИВНИ СТРУКТУРИ

Доц. Д-р МАРИНОВА НАДЯ

България, София, Администрация и управление, Нов български университет

Резюме – Корпоративният мениджмънт и корпоративното управление се разглеждат в перспективата на тяхната диференциация и съответните проблеми, пред които са изправени. Формите на управление и на доходи се различават, съответно и естеството на възникващите проблеми. Предвид тяхната диференциация се разглеждат и аспектите на методологията на системата за корпоративно управление. От своя страна корпоративните конфликти, като неизменна част от управлението и мениджмънта, се третираат откъм причините за тяхното възникване и тяхното негативно влияние в рамките на корпорациите. Конфликтите засягат пряко качеството и ефективността на корпоративното управление и рисковете. Защитата от недобронамерените действия за съхраняване цялостта на корпорацията предполага конкретни стъпки и елементи

Ключов думи – management, corporate management, management control, conflict, corporate conflict, conflict prevention

Въведение Проблемите в управлението на корпоративни структури се различават от управлението на отделни организации, преди всичко, по съдържание, по взаимодействие, с принципи и механизми за преодоляване на възможни конфликти.

Следва да се разграничават понятията корпоративно управление и корпоративен мениджмънт. Мениджмънтът е по-тясно понятие в сравнение с корпоративното управление. Корпоративният мениджмънт се осъществява изключително от висшето ръководство, а корпоративното управление е функция на всички органи за управление на корпорацията (общото събрание на акционерите, съвета на директорите, изпълнителните органи) и заинтересованите страни (държавата, регулиращите органи и т.н.). Корпоративното управление има предимно стратегически характер и е насочено към успешното функциониране на корпорацията във външната среда (защита правата на акционерите, взаимодействие с органите на властта, партньорите, кредиторите и т.н.)

Управлението на корпорациите е процес, свързан със сложни системи и принципи, в които преобладават отношения на зависимости между звената в системата, представени основно под формата на управляващи и дъщерни организации. Във връзка с това кръгът от участниците в процеса на корпоративното управление е достатъчно широк: собственици на капитала на корпорацията; собственици на капитала на предприятията и организациите, влизащи в корпорацията; мениджъри на централната компания в корпорацията (професионални наемни управленци, които нерядко се явяват и собственици); мениджъри на отделни предприятия-участници в корпоративната структура; персонал, работещ в корпорацията; субекти от външната среда (инфраструктура, органи на властта, данъчни органи, финансови организации и т.н.).

Различни са и формите за доходи на участниците в корпоративния процес. Собствениците получават дивиденди, а мениджърите и наемните работници получават предимно заплати и други видове възнаграждения (бонуси, премии). Обикновено, данни за доходите на отделните групи не се публикуват. Корпоративното управление по своята същност включва следните проблеми:

Първо, взаимоотношенията между мениджмънта на водещата компания майка и дъщерните фирми, доставчиците и потребителите. Един от най-важните проблеми на корпорацията е наличието не толкова на различни групи участници, колкото наличието на

ОФ “Международный научно-исследовательский центр “Endless Light in Science”

различия в техните финансови интереси.

Второ, проблеми в отношенията между акционерите, съпритежатели на капитала на корпорацията, и мениджмънта в различните нива. Затова корпорациите се определят като двуполусни системи. Проява на нормални отношения се наблюдава при постигане на синергетичен ефект от интегрираното взаимодействие, което се характеризира и с отсъствието на конфликтни ситуации между собственик и мениджър.

Трето, проблеми във взаимоотношенията между мениджмънта на различните структурни звена в корпорацията, проявяващи се в борбата за ограничените ресурси в интегрираната структура (отношения по повод получаване на инвестиционни ресурси от компания-майка или партньори, проблеми по повод определянето на вътрешните цени и т.н.). Най-сложни са проблемите за корпоративното управление по осигуряването на синергия с разработването на алгоритмите за съвместно поведение на пазарите, с осигуряване на механизма за подчинение на частните интереси на участниците с общата стратегия, с осигуряване на рационално съотношение между централизацията и децентрализацията при вземането на управленски решения. Това е изключително сложна задача, предполагаща наличието на изключителен професионализъм от висшето звено на мениджмънта.

Четвърто, проблеми в отношенията по повод на разпределението на печалбата в корпорацията и изплащането на дивидентите. Този вид отношения се оказват най-сложни, а както показва практиката често и криминални.

Пето, проблеми в отношенията между отделните субекти, колективи или органи за управление. Управленските отношения между висшестоящите и по-нисшите органи или субекти винаги имат волевихарактер. Даже, когато решението се взема от колективен орган, волевият характер в отношенията между обекта и субекта в управлението се запазва. Съвременната демократизация в управлението на съвместния капитал и производството може да примирява този процес, но не и да го отстранява.

По своята същност корпоративното управление в най-широк смисъл се разглежда като система от знания за закономерностите и ефективните форми, методи и средства за целенасочено въздействие върху субектите в корпоративната структура, върху техните органи за управление, върху материално-веществените елементи, финансовите системи и другите компоненти, осигуряващи ефективното функциониране на корпорацията и постигането на хармония и синергетичен ефект.

В по-тесен смисъл корпоративното управление се определя като система от принципи и механизми, използвани за постигане и поддържане на баланса от интереси между всички участници в процеса на управление.

Постигането на главната цел, в интерес на която се създават и функционират корпорациите, се осигурява в резултат на ефективно управление на тази интегрирана структура. Ефективността от своя страна се обуславя от използването на съответни принципи за корпоративното управление.

Методология на системата за корпоративно управление

На тази основа се формулира и методологията на системата за корпоративното управление.

Първо – използване на принципа за комплексен подход в организацията и управлението на корпорацията. В случая комплексността се разглежда като съвкупност от компоненти, взаимодействието между които поражда нови качества, които не са присъщи на тези компоненти. Същността е в това, че системообразуващите при интегрирането им в система губят някои свойства, но едновременно с това възникват нови системни качества. В това се заключава и една от най-важните особености на комплексната система – интегриране на системни качества не като сума от свойствата на образуващите я компоненти.

Второ - използване на принципа за синергетичен ефект. В съответствие с една от съвременните формулировки синергетичният ефект се проявява чрез потенциала на системата, различаващ се от сумата на потенциалите на влизащите поотделно в нея елементи.

Тази формулировка е в съзвучие с понятието „комплексна система“ и само го конкретизира чрез понятието „потенциал на елементите“ като количествен показател. Не са редки ситуацията на проява на този ефект от практическите жизненни ситуации до научно обосновани математически модели. Например, в живата природа много биологични видове се групират в колонии, стада и глутници, които им осигуряват по-добро оцеляване, т.е. по-лесно да се защитават и ефективно да ловуват. Разнообразни са проявленията и използването на закона на синергията и в човешката общност. Ето защо корпоративното управление е преди всичко управление на определен набор от синергетични ефекти, наричани в теорията на стратегическото управление „стратегически съответствия“.

Трето - *използване на принципа за ефективна връзка с външната среда*. Той се базира на едно от аксиоматичните условия в теорията на системите, че всяка система представлява елемент от система от по-висок порядък и образува особено единство със средата. Корпоративното управление на бизнес-субекти, от гледна точка на системния подход се явява открита система и също така като единичен субект може да оживее само в този случай, ако удовлетворява някаква потребност, намираща се извън него самия. За да постигне печалба и да осигури конкурентоспособност, необходими за съществуване, корпоративното формирание следва да наблюдава за средата, в която функционира и която в значителна степен формира общата цел на организацията. При това, даденият принцип има определена специфика приложима към интеграционните структури в зависимост от техния мащаб и степен за въздействие върху икономиката както на отделната държава, така и в света. В случая не толкова външната среда определя условията за създаване и функциониране на корпорацията, колкото корпорацията формира тази среда, определяйки параметрите на икономическото, а често и политическото развитие и условията за дейността на субектите в малкия и средния бизнес.

Въз основа на представата за корпорацията като система, може да се направи заключението, че тя използва и други общоизвестни принципи като: *непрекъснатост, пропорционалност, паралелност, ритмичност, специализация*.

Посочените принципи предполагат активно въздействие върху външната и вътрешната среда с цел запазване и увеличаване на възможностите, заложи в елементите за корпоративно управление и ефективните форми на техните интеграционни връзки.

Използването на посочените принципи, създава система за управление чрез организация от гледна точка на наличие и особености на следните структурни елементи:

- *ключови участници;*
- *структура на притежателите на акции;*
- *състав на органите за управление;*
- *законодателни ограничения;*
- *изисквания към публичната информация;*
- *корпоративни действия, изискващи одобрение от акционерите;*
- *механизъм за взаимодействие между участниците.*

В съвременната корпорация, както беше отбелязано, собственикът е отделен от мениджмънта и често интересите им се разминават. Обикновено собственикът е лице или лица, които не са известни и не винаги желаят да бъдат разпознавани.

Мениджърите на корпорациите (вследствие на разделението на функциите между собственост и управление) имат следните лични изгоди от контрола, които могат да бъдат специфични за всяка длъжност:

- *морално удовлетворение от реализацията на проекта;*
- *лична репутация и перспективи за кариера;*
- *привилегии;*
- *пряко извличане на активи от корпорацията.*

Мениджърите от по-ниските нива обективно разполагат с повече информация за състоянието на проблемите и рисковете вътре в компанията и следователно могат да

изкривяват информацията пред по-висшия мениджмънт в своя полза. От своя страна, мениджърите от средния и висшия ешелон също могат да изкривяват информацията, предавана на собствениците.

По този начин на всяко ниво от организационната структура протича загуба на част от информацията или нейно изкривяване. В резултат на това решенията, взимани от собствениците за развитието на техния бизнес, реално ще бъдат по-малко ефективни от очакваното и по-рискови.

Корпоративни конфликти

В резултат на всичко това възникват съответни корпоративни конфликти.

Корпоративните конфликти се проявяват като устойчиви и продължителни съществени разногласия между вътрешните и външните участници в корпоративните отношения. В резултат на това се проявява или системно пренастройване на корпоративното управление, или промяна на притежаваните права в бизнеса на компанията.

Корпоративен конфликт се наблюдава там и тогава, където и когато:

Първо, когато съществува не частен (локален) спор по едни или други въпроси за управление на корпорацията или за притежаване собствеността на компанията, а една от страните инициира съзнателно поддържана от всички конфронтация, когато тя е неразрешима в резултат на техни еднократни консултации.

Второ, когато в конфронтацията участват както вътрешни субекти (акционери, водещи мениджъри, а в определени случаи и служители), така и “стейкхолдъри“ (други съучастници в бизнеса).

Трето, когато стратегическата цел на корпоративния конфликт е или в получаване на права по управление на корпорацията (например, пълен корпоративен контрол; особени права за разполагане на акциите; права за текущото управление на предприятието и др.), или радикално реструктуриране на стратегическия мениджмънт и оперативното управление на корпорацията.

Въпросът с конфликта се свежда до системни намерения от активната страна в конфликта, засягащи качеството и ефективността на корпоративното управление и рисковете. Автори и изпълнители на такива планове могат да бъдат и „външни участници“ в корпоративните отношения.

Най-разпространените причини за корпоративните конфликти се свеждат:

- до придобиване контрол над компанията с намерение да се запази като бизнес;
- до стремеж към права на собственост върху ключови активи на корпорацията, в това число и поземлени участъци, производствени здания, съоръжения и оборудване, ценни книжа на дъщерни и зависими от корпорацията фирми;
- завоюване на пазарни позиции за стоки, услуги и технологии, заемани от корпорации-конкуренти;
- до промени в управленските технологии с участието на значими акционери, контрагенти на корпорацията или с други лица в легалното разпределение на доходите на дадената корпорация;
- до осигуряване или разширяване на участието в „сивото“ разпределение на доходите на корпорацията с помощта на различни условно законни действия;
- до защита правата на участниците в корпоративните отношения в случаи на тяхното нарушаване от някой от другите агенти на корпоративните връзки;
- до възстановяване или укрепване личния авторитет на едно или друго длъжностно лице от парата за управление.

Намаляването на ефективността в корпоративното управление, разпалването и разгръщането на корпоративните конфликти, като правило, води до намаляване стойността на отделните компании в корпорацията или на корпорацията като цяло. В резултат на това те стават уязвими от позициите на възможността за поглъщането им от други стопански субекти или техни групи.

Недобронамереното поглъщане (агресивно изкупуване на акциите) е свързано с действията на инвеститор за придобиване на контролния пакет акции без съгласието на мениджърите. Това води до съществени промени в състава на акционерите, промяна в мениджмънта, във финансовата политика, в отношението към акционерите и в основните насоки в дейността на корпорацията.

На практика инициатори за подобни действия не винаги са външни инвеститори. Инициатор може да бъде и миноритарен акционер в поглъщаното акционерно дружество.

Към методите за косвен натиск върху мениджмънта и акционерите се отнасят следните действия:

- *възбуждане на процедура за банкрут, заплашване с прекратяване правомощията на действащия състав на мениджърите, спиране на дейността по управлението, обезценяване на акциите;*
- *създаване на изкуствени икономически трудности посредством натиск върху доставчици, кредитори и изкупуване на задълженията на компанията;*
- *организиране на многобройни проверки от страна на екологични, правозащитни, данъчни и митнически органи, т.е. използване на административен натиск; публикуване на негативна информация за работата на компанията с цел въздействие върху акционерите и евентуална продажба на акциите.*

Защитата от подобни недобронамерени действия за съхраняване целостта на корпорацията предполага:

- *изясняване кой е краен купувач на акциите (или поръчител) и с каква цел желае да придобие контрола над корпорацията;*
- *на срещно изкупуване на акциите от самия емитент (най-разпространен начин за защита), акционери на емитента или добронамерени външни инвеститори;*
- *смяна на регистратора (регистраторът има пълен достъп до списъка на акционерите и може да извършва незаконно разпространение на информацията)*
- *изплащане на всички непогасени дългове, до които може да има достъп агресивна корпорация;*
- *защита чрез устава на корпорацията като превантивна мярка (например, ограничаване броя на акциите, принадлежащи на един акционер, и на тяхната сумарна номинална стойност – например, 1% от акциите с право на глас; условие за висок процент от необходимите гласове при решаване на въпрос за поглъщане или сливане).*

Изводи

В заключение следва да се отчита, че трансформациите в организационните структури и отношенията на собственост е характерна черта за деловия бизнес. Нито една корпорация, представляваща определена ценност от гледна точка на нейните перспективи, не може да бъде гарантирано защитена от възможна агресия. Познаването на класическите технологии за защита от конфликти и недоброжелателни атаки позволява в известна степен да се предотвратят стремежите за нарушаване целостта на корпорацията и негативните трансформации в системата за корпоративно управление.

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

FİRƏDUN N.I., SEVİNC İ.K.

Ümumtəhsil məktəblərində riyaziyyat fənninin tədrisi prosesinin idarə olunmasına "məsələ tapşiriq növünün" tətbiqi texnologiyasi.....**3**

ПОЛИТОЛОГИЯ

САИДОВ А.С.

Политика и культура древнокитайская эпоха.....**13**

БАҶОДУРОВ Б.Ф.

Тоҷикистон ва мавқеи он дар ҳалли масъалаҳои умумиҷаҳонӣ.....**26**

МЕДИЦИНСКИЕ НАУКИ

**KONUL E.J., SHAMSA M.R.,
SADRADDIN A.A., GOSHGAR İ.I.**

Etiological structure of meningitis and meningoencephalitis in children.....**33**

ЛИ ЧЖЭНПЭН

Преимущества и недостатки разработки искусственного однокompонентного эндопротеза коленного сустава.....**36**

ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ

АМРЕНОВА Ш., ПУЛОДЗОДА Ш.П.

Қонунгузори қумхури тоҷикистон дар бораи рақобат ва маҳдуд қардани ғайолияти инҳисорӣ.....**38**

**ВОРОБЬЕВ А.Е., ВОРОБЬЕВ К.А.,
СУЛЕЙМАНОВА Ф.М.**

Цифровое правосудие: сегодня и завтра.....**48**

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

МАРИНОВА Н.

Принципы и механизмы за управление на корпоративни структури.....**57**

БИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

РАШИДОВА А.М.

Эффект билатеральной бульбоэктомии на активность пируваткиназы в мозге крыс.....**62**

ZƏRBALI M.X., SABBAR Z.X.

Şəki rayonu ərazisində yayılmış zəncirotu (taraxacum officinale l.) bitkisinin vegetativ orqanlarının kimyəvi və biokimyəvi xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi.....**68**

ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ

**BAHRAM B.A., MASTALIYEV R.O.,
RAHİM M.R.**

Digital processing of analogue signals in matlab using wavelet analysis.....**74**

МУСТАФАЕВ К.Р., САДЫГОВ А.Б.

Транспортно-логистические услуги в азербайджане направления развития цифровых моделей и перспективы.....**80**

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

ШОИНБЕКОВ О.

Роль самостоятельной работы при изучении иностранного языка.....**86**

PÜSTƏ S.Ə.

İmadəddin nəsimi yaradıcılığına Heydər Əliyev qayğısi.....**91**

НАУКА О ЗЕМЛЕ

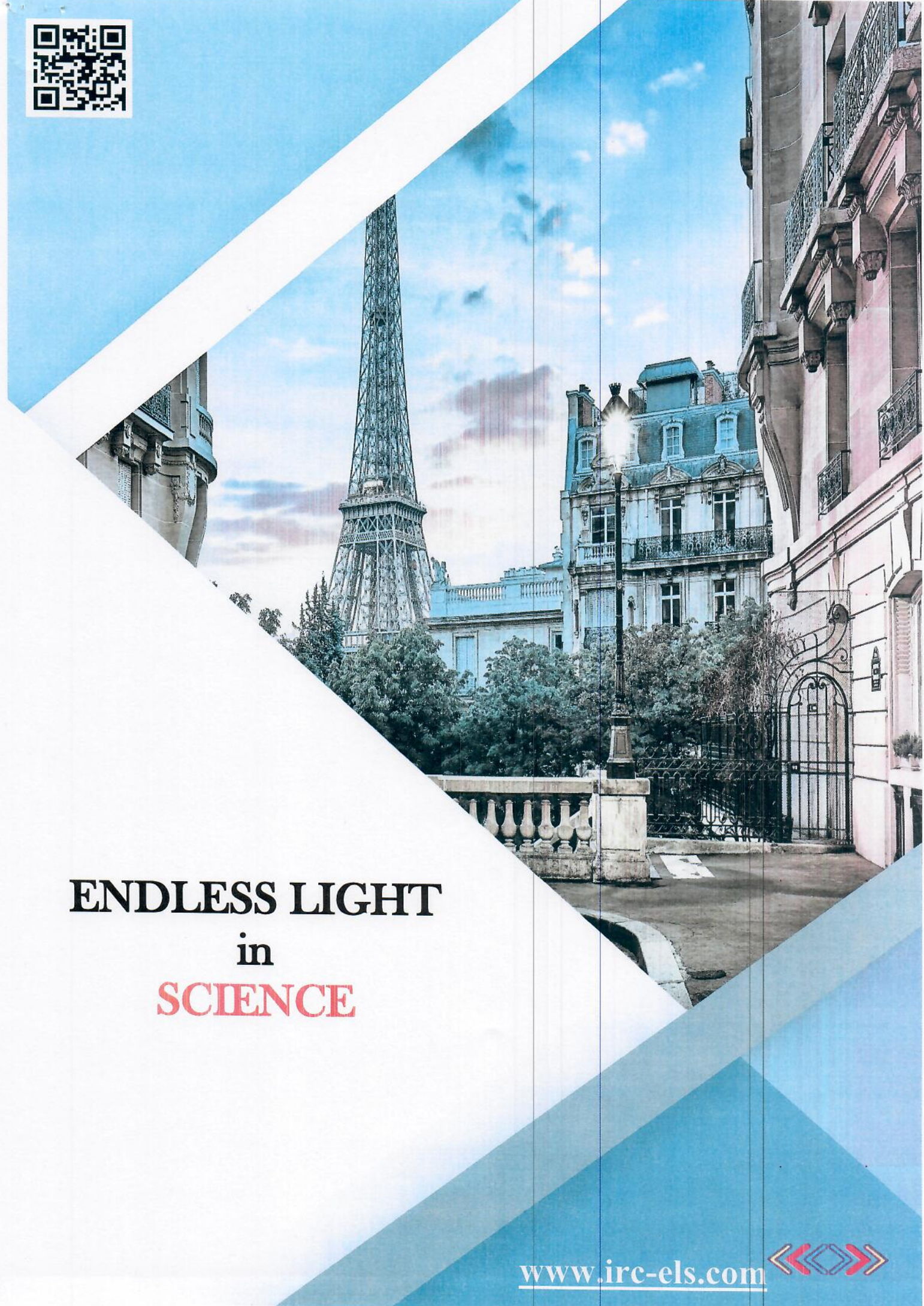
QOCAYEVA A.M.

Bioloji və kimyəvi proseslərin mingəçevir su anbarına təsiri.....**95**

КУЛЬТУРОЛОГИЯ

ÜLKƏR R.M.

Gənc nəslin mənəvi-estetik tərbiyəsində milli nağıl-tamaşaların rolu.....**101**

A photograph of a Parisian street scene. The Eiffel Tower is the central focus, rising in the background behind a row of ornate, multi-story buildings. A street lamp is lit in the foreground, and a stone balustrade runs across the middle ground. The sky is a mix of blue and white clouds. The image is framed by large, overlapping geometric shapes in shades of blue and white.

ENDLESS LIGHT
in
SCIENCE

www.irc-els.com

